

Pi Reference ko fare Babyor ni *Tin Gad Ma Rin' nge Machib ni Gad Ma Tay*

JULY 5-11

**BOCH E THIN NIB GA' FAN KO THIN
ROK GOT | DEUTERONOMY 11-12**

**“Rogon ni Baadag Jehovah ni
Ngar Pigpig Ngak”**

w14 6/1 8 ¶7

**“Thingari T'uf Rom Somol ni
Ir e Got Rom”**

⁷ Mang e yip' Jesus fan u nap'an ni yog nthingari t'uf Got rodad u 'polo' i gum'ircha'dad'? Be yip' fan nthingari t'uf Jehovah rodad u polo' i lanin'dad, ma re t'ufeg ney e ra rin' ban'en nga rogon e pi n'en ni gad baadag, nge rogon ni gad ma lem. Ku thingari t'uf Got rodad u 'polo' e yafas rodad,' ma re n'ey e ba muun ngay urngin ban'en ni gad ma rin' ko yafas rodad. Ku thingari t'uf Got rodad u 'polo' i lem rodad,' ma re n'ey e be yip' fan rogon ni gad ma lem nge urngin ban'en ni gad ma lemnag. Ere, ke tamilangnag Jesus nthingari t'uf Jehovah rodad u polo' i gelngidad ma gad pi' urngin ban'en ni bay rodad ngak.

it-1 84 ¶3

Altar

Nog ngak piyu Israel ni ngar buthuged nga but' e pi altar, nge pi malang ni kan ubung i yan nga lang, nge yu ley i gek'iy ni kan suweg nga lang ni fan ko liyor ni googsur. (Ex 34:13; De 7:5, 6; 12:1-3) Thingar dab ra liyorgad ko pi got nem, ara ra pied pi fakrad ni maligach ni bod ni ma rin' piyu Kanaan. (De 12:30, 31; 16:21) Nog ngak piyu Israel ni kemus ni *taareb* e altar ni ngar ngongliyed ni fan ko liyor rorad ko

bin riyul' e Got, ma ngar ngongliyed e re altar nem ko gin ke yog Jehovah ni ngar ngongliy riy. (De 12:2-6, 13, 14, 27; ba thil e re n'ey ko fare nam nu Babylon ni bay 180 e altar riy ni kan ngongliy ni fan ko fare got nib pin ni Ishtar fithingan.) Tomuren nra th'abed fare Lul' ni Jordan nga barba', mi nog ngorad ni ngar ngongliyed reb e altar (De 27:4-8), ni Joshua e ir e nge ubung u daken fare Burey ni Ebal. (Jos 8:30-32) Tomuren nni f'oth e pi binaw u pa' e pi ganong nu Israel, me ngongliy e ganong rok Reuben, nge Gad, nge Manasseh ba altar u barba' fare lul' ni Jordan. Re n'ey e k'aring e damumu ngak e tin ka bay e ganong, machane me yan i tomur riy me tamilang nre altar nem e gathi fan ko liyor ni googsur. Ya kar ngongliyed ni nge mang ba puguran ngorad ni ngar pared ni yad ba yul'yul' ngak Jehovah ni ir e bin riyul' e Got.—Jos 22:10-34.

**Boch Ban'en nib Ga' Fan
ko Thin rok Got**

it-1 925-926

Burey nu Gerizim

Tomuren ni gel piyu Israel ko fare nam nu Ai me yog Joshua ngorad ni ngar muulunggad nga enggin fa gal Burey nu Gerizim nge Ebal nrogon nib puluw ko n'en ni yog Moses ngak. Aram e gin nni beeg ngorad riy murung'agen e tow'ath nra yag ngorad ni faan yad ra fol rok Jehovah, nge murung'agen e buch waathan nra yib nga dakenrad ni faanra dab ra folgad rok. Pi ganong rok Simeon, Levi, Judah, Issakar, Josef, nge Benjamin e ra sak'iygad u mit fare Burey nu Gerizim. Pi

Levite e ra sak'iygad u lan e loway ni bay fare kahol ko m'ag u toobrad. Ma nel' ni ka bay e ganong e ra sak'iygad u mit fare Burey nu Ebal. (De 11:29, 30; 27:11-13; Jos 8:28-35) Fapi ganong ni yad ba sak'iy u mit e burey nu Gerizim e ra fulweged e n'en yibe yog ngorad u murung'agen e to-w'ath nra yag ngorad ni faan yad ra fol, ma fapi ganong ni yad ba sak'iy u mit e Burey nu Ebal e ra fulweged e n'en yibe yog ngorad u murung'agen e buch waa-than nra yib nga dakenrad ni faanra dab ra folgad. Bay boch e girdi' ni ka rogned ni un beeg murung'agen fapi tow'ath nra yag ngak piyu Israel ni yib sap ko fare Burey nu Gerizim ni bochan e ba fel' yaan ma kub yong'ol e but' riy, nib thil ko fare Burey nu Ebal ndariy ban'en u daken. Machane dariy ban'en ni be yog e Bible u murung'agen e re n'ey. Ni beeg fare Motochiel nib ga' lamay nge rung'ag "gubin fapi girdi' nu Israel ni kar muulunggad, nib muun e ppin nge bitir nge girdi' ni be par u fithik'rad ni girdi' u bang ngay." (Jos 8:35, *BT*) Dem-trug e gin bay e pi girdi' nem riy u mit e gal burey ney, ma rayog ni ngar rung'aged e n'en yibe yog ni bochan e gin'em e yira non riy nib ga' lamay mab mom ni ngan rung'ag.—Mu guy e EBAL, MOUNT.

JULY 12-18

BOCH E THIN NIB GA' FAN KO THIN ROK GOT | DEUTERONOMY 13-15

"Rogon ni Ke M'ug ko Fare Motochiel ni Ma Lemnag Jehovah e Piin Gafgow"

it-2 1110 ¶3

Ragag e Pasent ko Tin Yibe Pi'

Bod ni ka bay reb e ragag e pasent ni yima pi' u gubin e duw ni ngan fanay

nga boch ban'en nib thil ko bin baaram ni yima pi' ni fan ko pi Levite, machane ku ma fanay e pi Levite boch ko re n'ey. Ba ga' ni ma fanay e pi tabinaw nu Israel e re ragag e pasent ney u nap'an e pi madnom ni yad ma tay. Faanra kaygi palog e gin ngan fek e pi wom'engin e woldug ney riy nga Jerusalem, ma aram e yima thil-yeg ngan pi' ni salpiy ni nge fanay e pi tabinaw ni ngar feked e tin nib t'uf rorad riy u nap'an e pi madnom nem. (De 12:4-7, 11, 17, 18; 14:22-27) Ku yima fanay e re ayuw ney u nap'an ni yira madnomnag e Sabbath u gubin e medlip e duw. U lan e re medlip i duw nem, ma tomuren e bin dalip nge bin nel' e duw e ma fanay piyu Israel e re ayuw ney ni ngar ayuweged e pi Levite, nge girdi' u yugu boch e nam ni be par u fithik'rad, nge ppin ke yim' e pu-moon rorad, nge pi bitir ni ka nim' rorad. —De 14:28, 29; 26:12.

it-2 833

Bin Medlip e Duw

Bin medlip e duw e yima yog ni aram e re "duw ni ke turguy Got ni nga ni pag e but' nge toffan [*hash-shemit-tah'*]." (De 15:9; 31:10) Ra taw ko re duw nem ma dariy ban'en ni yima rin' ko but', maku dariy be' nra yung e woldug. (Ex 23:11) Ku aram e re duw ni yima thang e malfith ko girdi' u babyor ni bochan e Jehovah e "ir rok e ke yog ni ke math fare malfith." Ke yog boch e girdi' nre n'ey e gathi be yip' fan ni ngan thang e re malfith nem u babyor, ya be yip' fan ni en ke pi' e salpiy ni malfith ngak be' nu Israel e thingar dabi elmerin ngak ni nge sulweg fare salpiy u lan e re duw nem ni bochan e dariy e salpiy ni ke thognag facha'. Machane faanra ke pi' facha' e salpiy ni malfith ngak be' u yugu

reb e nam ma rayog ni nge yog ngak ni nge sulweg. (De 15:1-3, *BT*) Bay boch e tayugang' ko teliw rok e pi Jew ni yad ma yog ni salpiy ni kan malfithnag ni nge ayuweg e piin gafgow e yima thang u babyor, ma tin kan malfithnag ni ngan fanay ko siyobay e danga'. Ku rogned nnap'an e bin som'on e chibog C.E., ma bay be' ni ka nog Hillel ngak ni ngongliy ba motochiyel ni be yog ni en kan fek e salpiy rok e rayog ni nge yan nga tagil' e tapuf oloboch nge ngongliy bangi babyor ni be micheg ni yira sulweg e salpiy rok.—*The Penta-teuch and Haftorahs*, edited by J. Hertz, London, 1972, pp. 811, 812.

it-2 978 ¶6

Sib

Motochiyel ni bay rogon ko tha' u thilin be' nge sib rok. Ba thil e sib nu Israel ko tin baaray e sib ni gathi yad e girdi' nu Israel. Tin baaray e sib ni gathi yad e girdi' nu Israel e ba mil farad ngak e en ke chu-w'iyrad u n'umngin nap'an e yafos rorad, ma rayog ni ngki pi'rad ngak reb e pumoon ni fak ni ngkur manged sib rok. (Le 25:44-46) Tin baaray e sib ni yad e girdi' nu Israel e ra taw ko bin medlip e duw ni kar pigpiggad riy ara nap'an fare madnom ni yima tay ko yu wugem e duw, ma aram e thingar ni pagrad ni be yan u rogon e bin ke yib nsom'on. N'umngin nap'an ni yad be maruwel ko masta rorad, ma thingari tayrad ni bod rogon be' ni ke pi' puluwon ni nge maruwel rok. (Ex 21:2; Le 25:10; De 15:12) Be' nu Israel ni ke pi' ir nchuway' ni nge mang sib rok be' nu reb e nam ara reb i chon e tabinaw rok, e demtrug ba ngiyal' nga tomuren nrayog ni ngki chu-w'iy mat'awun bayay ndab ki mang sib, ara reb i girdien e tabinaw rok nib chugur

ngak e nge chu-w'iy nge sulweg. Puluwon e re sib ney e be yan u rogon urngin e duw ni ka bay me taw ko fare madnom ni yima tay ko yu wugem e duw ara bin medlip e duw ni ke pigpig riy. (Le 25:47-52; De 15:12) Nap'an nra pag fare masta fare sib ni be' nu Israel, ma bay ba tow'ath nra pi' ngak ni nge ayuweg ko par rok ko ngiyal' ni baaray ni gathi ka ir e sib. (De 15:13-15) Faanra yib nib mabgol ni nge mang sib ma ra yan ma ra fek leengin nge un ngak. Machane faanra ke pi' fare masta be' nib pin ngak ni nge leengiy, ma aram e fare pin nge bitir ni fakrow e ba mil farad ngak fare masta. Ba tamilang ni fare pin nra pi' fare masta ni nge leay facha' e ir be' nu bang ndariy mat'awun ni ngan pag ko bin medlip e duw. Faanra aray rogon ma rayog ni nge dugliy fare sib ni nge par ko masta rok. Ere yira kuruf tel ni be yip' fan ni nge mang sib rok fare masta u n'umngin nap'an e yafos rok.—Ex 21:2-6; De 15:16, 17.

Boch Ban'en nib Ga' Fan ko Thin rok Got

w06 4/1 31

Deer ko Piin Ma Beeg

Mang e rayog ni ngad filed ko fare motochiyel ni bay ko Exodus 23:19 (BT) ni be gaar: “Dab mu lithed fak e saf, fa ba fak e kaming u fithik' i logowen thuthun e chitiningin”?

Re n'ey ni bay ko fare Motochiyel rok Moses ndalip yay ni kan weliy murung'agen u Bible e rayog ni nge ayuwegdad ni nge ga' fan u wan'dad rogon e ngongol nib puluw u wan' Jehovah nge rogon e runguy nge sumunguy ni ma dag. Ku be m'ug riy ni ma fanenikan e liyor ni googsur.—Exodus 34:26; Deuteronomy 14:21.

Yira lith ba fak e kaming ara yugu reb e gamanman u fithik' i logowen thuthun e chitiningin mab togopuluw ko yaram rok Jehovah u rogon ni ngan rin' boch ban'en. Logowen thuthun chitiningin reb e gamanman e ban'en ni ke sunmiy Got ni nge ayuweg fithik' i dow fare gamanman, me yag ni nge ilal nib fel' rogon. Rogon ni yog be' nib llowan' e faan yira lith ba fak e gamanman u fithik' i logowen thuthun e chitiningin, ma aram e kan darifannag rogon e "tha' ni ke ngongliy Got u thilin ba gamanman nge fak."

Ku bay boch e girdi' ni ka rogned nre n'ey e rayog ni bay rogon nga ban'en ni ma rin' boch e girdi' ni yad ma liyor nga boch e got ni googsur ni yibe guy rogon ni nge aw e n'uw. Faanra riyul' e re n'ey, me ere re motochiyel ney nni pi' ngak piyu Israel e ra ayuwegrad u boch e ngongol nib ki-reb ni ma rin' e pi nam u toobrad. Ere ba tamilang e n'en be yog e Motochiyel rok Moses nthingar dabi un piyu Israel nga yalen e girdi' u yugu boch e nam.—Levitikus 20:23.

Ere re motochiyel ney e be dag ngodad rogon e runguy rok Jehovah. Bin riyul' riy e, bay boch ban'en ko fare Motochiyel ni be yog ndab un gafgownag e gamanman, maku be ayuweg piyu Israel ndab rrin'ed boch ban'en nib togopuluw nga rogon ni ke tay Got ni ngaun rin'. Bod ni be yog fare Motochiyel ndabiyog ni ngan pi' reb e gamanman ni maligach ni faanra dawori gaman medlip e rran ni ke par ko chitiningin, maku dabiyog ni ngan li' reb e gamanman nge fak u lan taareb e rran, maku dabiyog ni ngan fek reb e arche' nge pi fak u lan tafen.—Levitikus 22:27, 28; Deuteronomy 22:6, 7.

Ba tamilang ni fare Motochiyel e gathi kemus ni be yog boch ban'en ndabin rin', ya be ayuwegdad ni nge ga' fan u wan'dad rogon e ngongol nib puluw ni ngan rin' ni be m'ug riy pi fel'ngin Jehovah.—Psalm 19: 7-11.

JULY 19-25

BOCH E THIN NIB GA' FAN KO THIN ROK GOT | DEUTERONOMY 16-18

“Pi Kenggin e Motochiyel Nra Ayuwegey ni Ngan Dugliy Ban'en nib Mat'aw”

it-1 343 ¶5

Ke Man Laniyan' Be'

Bay yu ngiyal' ni yima weliy murung'agen be' ni ke man laniyan' ni nge yip' fan boch ban'en ni yibe dugliy u tan e motochiyel nde mat'aw. Aram fan ni boor ban'en ni bay ko fare Motochiyel ni be yog nib ki-reb ni ngan fanay puluwon e sasalap, ara ngan fek e tow'ath ni ke pi' be' ni puluwon e sasalap, ara ngaun laniyan' ni bochan e tiney e ngongol e rayog ni nge ning laniyan' reb e tapuf oloboch ma dabki pithig e oloboch u reb e kanawo' nib mat'aw. “Puluwon e sasalap ni yima fek e ma ning lan owchey ko tin nib yal'uw.” (Ex 23:8, *BT*) “Mus ngak e piin yad ba gonop ma yad ba yul'yul' ni ma ning e tow'ath owcherad.” (De 16:19, *BT*) Demtrug feni mat'aw rogon ni ma pithig reb e tapuf oloboch boch e oloboch ni kan rin' ara feni tamilangan' u reb e oloboch, ma pi tow'ath ni ke pi' e piin yad ba l'ag nga reb e oloboch ni ke buch e rayog ni nge magawonnag rogon nra pithig fare oloboch. Re n'ey e rayog ni nge buch ndemtrug ko ban'en ni manang

fa ban'en nde nang. Gathi kemus ni yigoo tow'ath ni yima pi' nge rogon nrayog ni nge magawonnag rogon ni ngan pithig reb e oloboch e be weliy e motochiyel rok Got murung'agen, ya ku be weliy murung'agen e n'en nrayog ni nge buch ni faanra pithig reb e tapuf oloboch reb e kireb ni kan rin' ni be yan u rogon e lem rok u boch ban'en. Be gaar e motochiyel: "Dab mu folgad ngak be' ni bochan e ba gafgow, ara mu rusgad ngak e girdi' ni pire' ban'en rorad." (Le 19:15) Ere faen be pithig e oloboch e susun e dabi dugliy ban'en nib togopuluw ngak be' nib fel' rogon ni bochan e facha' e ir be' ni boor ban'en rok. Re n'ey e bay rogon ko pi oloboch ni yibe pithig ni yibe fol u rogon e n'en yibe lemnag ara bochan e ngan fel' u wan' e girdi'.—Ex 23:2, 3.

it-2 511 ¶7

Namba

L'agruw. Re namba ney e ba ga' ni yima fanay nga boch ban'en ni bay rogon ko motochiyel. Ra micheg l'agruw ni' ban'en, ma aram e bay gelngin. Ba t'uf l'agruw ni' ara dalip ni' ni ngar micheged ban'en u p'eowchen e pi tapuf oloboch. Ku ireray e n'en ni yima rin' u lan e ulung ni Kristiano. (De 17:6; 19:15; Mt 18:16; 2Ko 13:1; 1Ti 5:19; Heb 10:28) Ku ireray e re kenggin e motochiyel ni fol Got riy u nap'an ni pi' Fak ni nge yognag e yafos ko girdi'. I gaar Jesus: "Kan yoloy u lan e Motochiyel romed ni faanra taareb rogon e n'en ni yog l'agruw ni', ni yow e ngar michegew ban'en, ma n'en ni ka rognaw e ba riyul'. Gu be welthin ni gu be michegeg, ma en ni Chitamangiy ni ir e ke l'ugeg ku gub e ku er rogon ir ni be micheg murung'ageg."—Joh 8:17, 18.

it-2 685 ¶6

Prist

Ba ga' ni pi prist e yad e ba milfan ngo-rad ni ngar weliyed fan e motochiyel rok Got, maku yad ma un i pithig e oloboch u Israel. U lan e pi binaw ni taferad e yad ma pi' e ayuw riy ngak e pi tapuf oloboch, maku yad ma un ngak e pi tapuf oloboch ngar pithiged boch e oloboch nib ga' ndabiyog ko pi tapuf oloboch ni ngar pithiged rorad ni yigoo yad. (De 17:8, 9) Yad ma un ko piin piilal ko fare binaw ni ngar pithiged boch e oloboch ni bay rogon ngak be' ni ke yim' ndan nang ko mini' e ke li', ya nge yag ni nge yan i aw ni kan fol u gubin e motochiyel nthingar ni fol riy, ya nge yag nni chuweg e en ke rin' e kireb u lan binaw. (De 21:1, 2, 5) Faanra be yooran' be' nib pumoon rok leengin ma be yog ni kar parew yugu reb e pumoon, ma aram e ngan fek fare pin nga tabernacle ma fare prist e nge rin' boch ban'en ni nge dag Jehovah riy ko ba fel' e rok fare pin fa danga'. (Nu 5:11-31) Thingar ni tayfan gubin ban'en ni ke dugliy e pi prist ara pi tapuf oloboch, ma en nra darifannag ara dabi fol riy e yira thang e fan rok.—Nu 15:30; De 17:10-13.

Boch Ban'en nib Ga' Fan ko Thin rok Got

it-1 787

Ngan Chuweg Be'

Rogon ni bay ko Motochiyel e ba t'uf l'agruw ni' ni ngar michegew nib kireb e rok be' u ba pa' e oloboch ni ke ngongliy mfin thang e fan rok. (De 19:15) Gali cha'ney e yow e som'on ni ngar malangnagew faen nib kireb e rok. (De 17:7) Aray rogon ni

ngar dagew nib ga' fan e motochiel rok Got u wan'row, ma yow be guy rogon ni nge par piyu Israel ndariy e kireb u fithik'-rad, ma re n'ey e ku ra taleg yugu boch e girdi' ndab rogned boch ban'en nde riyul', ara dariy e mich riy.

JULY 26–AUGUST 1

BOCH E THIN NIB GA' FAN KO THIN ROK GOT | DEUTERONOMY 19-21

“Ba Ga' Fan e Yafos ko Girdi' u Wan' Jehovah”

w17.11 16 ¶4

Mu Folwok rok Jehovah u Rogon ni Ma Rin' e Tin nib Mat'aw ma Be Dag e Runguy

⁴Fa nel' i binaw ni tagil' e ayuw ni yima mil ngay kakrom e rib mom ni nge thap e girdi' ngay. I tay Jehovah chilen ngak piyu Israel ni ngar kieged e pi binaw nem nib fel' rogon u barba' fare Lul' nu Jordan ngu barba'. Mang fan? Ya nge yag ni mom rogon ngak be', maku rayog ni nge papey ni nge thap nga lan reb e pi binaw nem ni ke mil ngay. (Num. 35:11-14) Ere, aram fan ni un guy rogon ni nga i par e yu pa' i kanawo' nib sor ko pi binaw nem nib fel'. Rogon nib puluw ko pi n'en ni ma rin' e pi Jew kakrom e ba ga' ni yima tay yu ley i ban'en ni pow ko pi kanawo' nem ni bochan e nge pow'iy e piin ni yad be mil ni ngar nanged woerad nga lan e pi binaw nem. Bochan ni immoy e pi binaw ni tagil' e ayuw nrayog ni ngan mil ngay, ma aram e rayog ni nge ayuweg e re n'ey be' ni ke li' be' ke yim' ni kal riy ni nge dabi mil nga yugu reb e nam nib thil min waliy ni nge un ko liyor ni googsur.

w17.11 17 ¶9

Mu Folwok rok Jehovah u Rogon ni Ma Rin' e Tin nib Mat'aw ma Be Dag e Runguy

⁹Reb i fan nni tay e pi binaw nem ni tagil' e ayuw e bochan e nge ayuweg piyu Israel u nap'an ni ke thang bagayad e fan rok be'. (Deut. 19:10) Ba ga' fan e yafos u wan' Jehovah, ma ri ma fanenikan e “paef ni ma thang e pogofan rok e girdi' ndawor ra buchedged ban'en.” (Prov. 6:16, 17) Reb e Got nib yal'uw mab thothup e dabiyoq ni nge fek owchen ko mathang pogofan ni kan tay nib muun ngay e pogofan rok be' ni kan thang nni kal riy. Riyul' nra runguy be' ni ke thang e fan rok be' ni kal riy. Machane, yugu aram rogon ma faen ni ke thang e fan e thingari yan i weliy salpen ngak e pi pumoon ni yad ba piilal ko fare binaw, ma faanra ke dugil ni n'en ni ke buch e kal riy, ma aram e faen ni thang e fan e thingari par u lan fare binaw ni tagil' e ayuw nge mada' ko ngiyal' ni ke yim' e en nib tolang ko prist. Bin riyul' riy e, rayog ni thingari par facha' ko fare binaw u n'umngin nap'an e yafos rok. Re n'ey ni yima rin' e be tamilangnag ngak piyu Israel feni ga' fan e yafos ko girdi'. Faanra nge m'ug ni yad be tayfan e en ni Ke Pi' e Yafos ngodad, ma aram e ba t'uf ni ngar rin'ed e tin nrayog rorad ni nge dab ra ted e yafos rok yugu boch e girdi' nga thatharen e riya'.

it-1 344

Racha'

Bay mat'awun be' ni nge felfelan' ko yafos rok ni ke pi' Got, ere faanra thang be' e fan rok ma ra pufthinnag Got faanem. I tamilang e re n'ey u nap'an ni gaar Got ngak

Kain: “Rachaen walagem e be tolul ngog u fithik’ e but’.” (Ge 4:10) Mus ni faanra fanenikay be’ walagen, mi i athapeg ni manga yigi yim’, ara t’ar e thin nga daken, ara yog boch ban’en nde riyul’ u muru-ng’agen, ma aram e ra yan i aw nib kireb e rok ni bochan e be tay e yafos rok walagen nga thatharen e riya’.—Le 19:16; De 19:18-21; 1Jo 3:15.

Boch Ban’en nib Ga’ Fan ko Thin rok Got

it-1 518 ¶1

Tagil’ e Puf Oloboch

Langan e garog ko binaw e aram e gin yima pithig e oloboch u reb e binaw riy. (De 16:18; 21:19, *NW*; 22:15, 24; 25:7; Ru 4:1) Re “garog” ney e be yip’ fan bang u lan fare binaw nib chugur ko garog. Aram e gin ni ma muulung e girdi’ ngay ni ngan beeg fare Motochiel ngar rung’aged. (Ne 8:1-3) Aram e gin nib mom ni ngan pirieg e girdi’ riy ni ngar micheged boch ban’en ni bay rogon nga boch ban’en ni ngan dugliy ni bod rogon e binaw, ara boch ban’en ni ngan pi’ nchuway’, ya ra ba rran ma boor e girdi’ ni yad be yib nga u ranod u rom u langan e garog. Maku reb e bochan ni bay e gin’em u bang nib mom ni nge guy e girdi’, ma rayog ni nge k’aring e pi tapuf oloboch ni ngar pithiged e oloboch nib fel’ rogon mab mat’aw. Machane ba tamilang ni bay bang u rom u tooben e garog nrayog ni nge par e pi tapuf oloboch riy ngaur pithiged e oloboch. (Job 29:7) Samuel e i milekag u Bethel nga Gilgal, nge nga Mizpah ni be “pithig e yu pa’ i oloboch” ni be ngongliy yu Israel ni kub muun yu Ramah ngay ni aram e gin ni bay e naun rok riy.—1Sa 7:16, 17.

AUGUST 2-8

BOCH E THIN NIB GA’ FAN KO THIN ROK GOT | DEUTERONOMY 22-23

“Rogon ni Ke M’ug ko Fare Motochiel nib Ga’ Fan e Gamanman u Wan’ Jehovah”

it-1 375-376

Gilab

Kakrom e yima fanay e gamanman ni nge fek e chugum. Bay e motochiel ni kan pi’ ngak piyu Israel ni be yog ni faanra kar guyed e donkey rok be’ ni ke aw nga but’ u tan gilban nib tomal, ma dab ra feked owcherad riy nga ranod, ya thingar ra ‘ayuweged nge sak’iy bayay.’ (Ex 23:5) Urngin e chugum nrayog ni nge fek reb e gamanman e yima yog ni aram gilban ni bod rogon urngin e but’ nrayog ni nge fek “l’agruw i gamanman ni mule.”—2Ki 5:17.

it-1 621 ¶1

Deuteronomy

Fare babyor ni Deuteronomy e ku be weliy rogon ni ngaun t’ufeg e gamanman. Bay e motochiel ni be yog nthingar dabi fek piyu Israel e arche’ ni be diliy fak u lan tafen. Ngial’ nem e dabi mil fare arche’ ya be ayuweg fak. Ere ba mom ni ngan kol. Fare arche’ e thingar ni pag nge yan, machane rayog ni ngan fek pi fak, ya yira pag fare chitiningin e arche’ nge yan ma rayog ni ngki diyen bayay. (De 22:6, 7) Thingar dabi m’ag ba ta milay’ ba garbaw ni pumoon nge ba donkey nga taabang ni ngar giew e but’, ya ra gafgow e bin nib achig e gamanman. (22:10) Ku thingar dab ni ing l’ugun ba garbaw ko ngial’ ni yibe maruwel ngak be gunugunuy e grain,

ya ra yib e bilig ngak ma dabiyog ni nge kay e grain ni bay u tooben.—25:4.

w04 5/1 32 ¶1-2

“Dabi Thil Malngin e Mat’ Rom”

BOD NI ga be guy u roy, fare kamel nge fare garbaw ni yow be gi’ e but’ u taabang e be m’ug ni der fel’ rogon. Fare mat’ ni ke chagiyrow—e fen l’agruw i gamanman ni taareb ga’ngirow nge gelngirow—ere be gafgow e gali gamanman nem. Be lemnag Got rarogon e pi gamanman nem ni kan mel’egrad, me yog ngak piyu Israel ni gaar: “Thingari dab mu chagiy ba garbaw ni pumoon nge dangki nga taabang ni ngar giew e but’.” (Deuteronomy 22: 10, NW) Maku aram kenggin e motochiyel ni yira fanay nga ba garbaw ni pumoon nge ba kamel.

Rogon riy, e be’ nib tamilay’ e dabi ta’ e binem e gafgow nib gel ngak e gamanman rok. Ya faanra dariy l’agruw i garbaw ni pumoon rok, ma rayog ni nge m’ag nga taab mat’ l’agruw e gamanman ni ba’ rok. Ba gagiyel, ni piin tamilay’ u nap’an e bini 19 e chibog ni baaray ni be m’ug yaan e aray e n’en kar lemnaged ni ngar rin’ed. Bochan e ba thil ga’ngirow nge tomalngirow, ma bin ba war e gamanman e ra i gafgow ni be guy rogon ni nge taareb macharngirow, ma fa bin nib gel e ra gel boch e tomal ko n’en be fek.

Boch Ban’en nib Ga’ Fan ko Thin rok Got

it-1 600

Malfith

Rayog ni nge aw e malfith nib ga’ nga puluwon be’ u Israel kakrom ni bochan e ke m’ay e salpiy rok. Ba kireb ni nge tay be’

nu Israel e malfith ngak be’ ni bochan e ra par ni ke mang sib rok e en ke malfith ngak. (Pr 22:7) Aram fan nni tay chilen ngak piyu Israel ni faanra ke gafgow bagayad ni ke t’uf ni ngan ayuweg ma dabin siin ngak, maku dab non’ e win ko tin ke malfithnag nib t’uf ni nge sulweg. (Ex 22:25; De 15:7, 8; Ps 37:26; 112:5) Machane girdi’ nu bang ni be par u Israel e rayog ni nga non’ e win ko tin kar malfithnaged. (De 23:20) Ke yog e piin yad ma weliy boch ban’en u murung’agen e pi Jew nre n’ey e be yip’ fan e tin kan malfithnag ni fan ko siyobay, ma gathi tin ke ning be’ ni ke gafgow. Ba ga’ ni ma yan e girdi’ u yugu boch e nam nga Israel ni fan ko siyobay ni bay n’umngin nap’an mar chuwgad. Ere rayog ni nga non’ e win ko tin kar malfithnaged ni bochan e ku yad ma yon’ e win rorad ko tin be malfithnag e girdi’ ngorad.

AUGUST 9-15

BOCH E THIN NIB GA’ FAN KO THIN ROK GOT | DEUTERONOMY 24-26

“Rogon ni Be M’ug ko Fare Motochiyel nib Ga’ Fan e Piin nib Pin u Wan’ Jehovah”

it-2 1196 ¶4

Ppin

Ku bay e motochiyel ni kan ngongliy ni fan ko piin mabgol ni be yog ni faanra ka fini mabgol l’agruw ni’, ma aram e dabi un fare pumoon ko salthaw u lan reb e duw. Fan e re n’ey e bochan e nge yag ni fakay fa wu’ i mabgol reb e bitir nrayog ni nge mitan’ fare matin riy u nap’an nde moy figirngin, ara fal’eg laniyan’ ko ngiyal’ ni

gomanga ke yim' figirngin u tan e mahl.
—De 20:7; 24:5.

it-1 963 ¶2

Ngan Kunuy e Tin Ke Magey

Ba tamilang ni biney e yaram e be pi' e athamgil ngak piyu Israel ni ngar golgad ko piin gafgow, ma dab ur siingad, ma ngaur taga'gad ko pi tow'ath rok Jehovah. Machane der yog nib fel' ni ngaun malmal. Re n'ey e be tamilangnag e n'en ni yog David ni gaar: "Dawor gguy be' nib fel' ni gomanga ke pag Somol faanem, ara gguy pi fak ni yad be man ggan." (Ps 37:25) Yira fol ko re yaram ney ni bay u tan fare Motochiyel min maruwel nib gel, ma aram e mus ko piin gafgow ndab ra m'ad ko bilig ara ning pi fakrad e ggan.

w11 3/1 23

Ga Manang Murung'agen e Re N'ey, Fa?

Faanra yim' reb e pumoon u Israel kakrom ndariy fak ni pumoon, ma aram e thingari leay walagen ni pumoon leengin ya nge yag nra fakayew e bitir, ma dabi math owchen fare pumoon. (Genesis 38:8) Boch nga tomuren min uneg e re yaram ney nga lan fare Motochiyel rok Moses, mi nog ni aram e ngaun mun fangich. (Deuteronomy 25:5, 6) N'en ni rin' Boaz ni bay ko fare babyor rok Ruth e be dag ni faanra ke yim' fare pumoon ma dakuriy reb e pumoon ni walagen ni kab fos, ma aram e rayog ni nge mun fangich yugu reb e pumoon ni girdi' rok.—Ruth 1:3, 4; 2:19, 20; 4:1-6.

Fapi thin ni yog e pi Sadduse ni bay ko Mark 12:20-22 e be dag ni ki mada' ko ngiyal' ni yib Jesus nga fayleng, maku yima rin' e re n'ey. I yog Flavius Josephus ni be' ni ma weliy chepin e pi Jew ni i-

mmoy ko bin som'on e chibog nre n'ey e gathi kemus ni yima rin' ni bochan e nge dabi math owchen fare tabinaw, ya ku bochan e nge par e binaw u pa' fare tabinaw, miki ayuweg e ppin ni ke yim' figirngirad. Piin leengiy e ngiyal' nem e dariy mat'awrad ni ngar tafnayed e binaw ni tafen figirngirad. Machane faanra bay reb e pumoon ni walagen fare pumoon ni ke yim' ara reb e pumoon ni girdi' rok nra leay fare pin, ma aram e rayog ni nge tafanay fakrow e binaw ni tafen fare pumoon ni ke yim'.

Boch Ban'en nib Ga' Fan

ko Thin rok Got

w19.02 21 ¶6

Rogon ni Ke M'ug e T'ufeg nge Tin nib Mat'aw u Israel Kakrom

⁶ Ri manang Jehovah e n'en ni ma rin' yu wu' i mabgol u rogon e ngongol rorad ngorad. Baadag ni piin leengiy nu Israel e ngan ayuwegrad nib fel' rogon. En figirngiy ni ma tay fan fare Motochiyel e nge t'uf leengin rok, ma dabi digey nbochan reb e magawon nib achig. (Deut. 24:1-4; Matt. 19:3, 8) Machane faanra ke sum reb e magawon nib gel, me dugliy ni nge digey e ppin rok, mab t'uf ni ngan fal'eg babyoren e machuw nge pi' ngak. Re babyor ney, e ra ayuweg reb e ppin ndab nog ni kar dargow e pumoon rok nbochan ni ir e ke un ko ngongol ndarngal. Maku, u m'on ni nge pi' e en figirngiy e re babyor ney ngak e ppin rok, mab t'uf ni nge non nsom'on ngak e piin piilal. Ma aram e ka bay e tayim rorad ni ngar ayuweged fare wu' i mabgol ndabi dar. Gathi gubin ngiyal' ni ma ayuweg Jehovah reb e ppin ni ke chuw e pumoon rok ndariy tapgin.

Machane, ke guy gelngin e gafgow ni i tay reb e ppin ma be runguy.—Mal. 2:13-16.

AUGUST 16-22

BOCH E THIN NIB GA' FAN KO THIN ROK GOT | DEUTERONOMY 27-28

“Ra Yag Ngomed Urngin e Pi Fel' Waathan Ney”

w10 12/1 27 ¶18

Yira Tow'athnagdad u Daken fare Pilung ni Gelngin Got nib Thothup e Be Pow'iy!

¹⁸ Faanra gad be fol ma aram e gad be rin' e n'en ni bay u Bible nge pi babyor ni yima ngongliy nib puluw e thin riy ko Bible. (Matt. 24:45) Ba t'uf ni ngan fol rok Got nge Fak. I gaar Jesus: “Gathi gubin e girdi' ni ma piningeg ni ma lungurad Somol, Somol, e yad ra yan nga suwon Got u tharmiy, ya kemus ni piin ni yad ma rin' e n'en ni baadag e Chitamag nu tharmiy ni ngar rin'ed e yad ra yan ngay.” (Matt. 7: 21) Ngan fol rok Got e be yip' fan ni ngan fol ko yaram ni be pi' u daken e piin piilal ko ulung ni Kristiano ara “pi pumoon ni yad e tow'ath.”—Efe. 4:8.

w02 4/1 8 ¶2

Ra Piriegem E Flaab Rok Jehovah, Fa?

² Fare bugithin nu Hebrew ni kan pilyeg ni “kuum motoyilgad” u Deuteronomy 28:2 e be yip' fan ban'en ni ka yibe rin'. Gathi ke mus ni nge motoyil e girdi' rok Jehovah yu ngiyal'; ya thingar ra folgad ni ka yima rin'. Faan yira rin' ma ra “piriegrad” e flaab ni yib rok Got. Fare bugithin nu Hebrew ni kan pilyeg ni “pirieg” e bugithin ni yima fanay ko piin ni makol gamanman ma be yip' fan ban'en ni yima “lol'og me taw ngay.”

w10 9/1 10 ¶4

Ngam Athamgil ni Nge Yog e Tow'ath Rok Jehovah Ngom

⁴ Susun uw rogon ni nge fol piyu Israel rok Got? Motochiel rok Got e be yog ni dabi felfelan' Jehovah ni faanra dabi pig-pig e girdi' rok ngak u “fithik' e felfelan' nge fel' laniyan'.” (*Mu beeg e Deuteronomy 28:45-47.*) Bay rogon ni ngad folgad rok Jehovah u fithik' e t'ufeg, ma gathi yibe towasariydad ni bod e n'en ni yima rin' ko gamanman nge pi moonyan'. (Mark 1:27; Jas. 3:3) T'ufeg ngak Got e ir e ra k'aringdad ni ngad folgad u fithik' e yul'-yul'. Susun bay e felfelan' riy ya ke mich u wan'dad ni pi motochiel rok e de mo'-maw' “ma ra tow'athnag e piin ni yad be gayiy Got.”—Heb. 11:6; 1 John 5:3.

Boch Ban'en nib Ga' Fan ko Thin rok Got

it-1 360

Mathil

Be yog e motochiel rok Jehovah ndabin n'ag gil' e mathil ko binaw. (De 19:14; kum guy e Pr 22:28.) Bin riyul' riy e, yira bu-cheg waathan e en nra n'ag gil' e “mathil rorow e en ni yow bbuguli yoror.” (De 27: 17, *BT*) Piin bay e binaw rorad e yad ma taga' ko ggan ni ma yag ngorad ko binaw rorad. Ere faanra n'ag be' gil' e mathil rorow e en buguli yoror rok, ma aram e ra mo'maw' ko en yow bbuguli yoror ni nge yognag e tin nib t'uf ko par rok. Yira rin' ban'en ni aray rogon ma bod ni kan mo-ro'ro'. (Job 24:2) Yugu aram rogon, ma immoy boch e girdi' kakrom ni aray rogon e ngongol rorad. Ma piin yad ma yog e thin u Judah u nap'an Hosea e ni taareb rogonnagrad ngak e piin yad ma n'ag gil' e mathil ko binaw.—Ho 5:10.

AUGUST 23-29

BOCH E THIN NIB GA' FAN KO THIN ROK GOT | DEUTERONOMY 29-30

“Rayog ni Ngad Piggigad ngak Jehovah”

w09 11/1 31 ¶2

Bay Ban'en ni Ke Pagdad Jehovah ni Ngad Dugliyed

Gur, ba mo'maw' ni ngad nanged e n'en nib m'agan' Got ngay ni ngad rin'ed ma gad rin', fa? I gaar Moses: “Tin ni ke yog Somol ni nguun rin'ed ni ir e kug pi' ngomed e daba' e gathi ban'en nrib mo'maw' fa gomanga ban'en ndabiyog ni ngam lethgad ngay.” (Verse 11) Dabi yog Jehovah ni ngad rin'ed ban'en ndabiyog rodad. Pi motochiyel rok e gathi yugu ba pag rogon, ma rayog ni ngan fol riy, maku rayog ni ngan nang fan. De t'uf ni nga darod nga “lan e lang” ara ngad ‘churgad u maday’ nga darod nga bang ya nge yag nda nanged e n'en nib m'agan' Got ngay ni ngad rin'ed. (Verses 12, 13) Ba tamilang rogon e re miti ngongol ni be yog e Bible ni ngaud rin'ed.—Mikah 6:8.

w09 11/1 31 ¶1

Bay Ban'en ni Ke Pagdad Jehovah ni Ngad Dugliyed

BAY reb e walag nib pin ni i lemnag ndabiyog ni nge rin' ban'en nib fel' ni bochan boch ban'en nib kireb ni i buch rok u nap'an ni kab bitir. I yog ni gaar: “Ba ga' nug ma rus nri chey ma dab gu par ni gub yul'yul' ngak Jehovah.” Gur riyul' e re n'ey? Danga'. Ke pi' Jehovah Got e puf rogon ngodad. Ere rayog ni ngad dugliyed e n'en ni ngad rin'ed ko yafos rodad. Baadag Jehovah ni ngad mel'eged e n'en nib fel' ni

ngad rin'ed, ma be yog e Bible rogon ni ngad rin'ed e re n'ey. Mu tay fanam i yan ko n'en ni yog Moses ni bay ko Deuteronomy ko guruy ni 30.

w09 11/1 31 ¶4

Bay Ban'en ni Ke Pagdad Jehovah ni Ngad Dugliyed

Ba ga' fan u wan' Jehovah e n'en gad ra mel'eg, fa? Arrogon! I thagthagnag Got nga laniyan' Moses ni nge gaar: “Mu turguyed e yafos ni ir e nge yib ngomed.” (Verse 19) Ere uw rogon ni ngad mel'eged e yafos? I weliy Moses ni gaar: “Nge t'uf romed Somol ni Got romed, um folgad rok ma gimed be par ni gimed ba yul'yul' ngak.” (Verse 20) Faanra t'uf Jehovah rodad, ma aram e gad ra adag ni ngad folgad rok, ma gad par ni gad ba yul'yul' ngak ndemtrug e n'en ni gad ra mada'nag. Faan gad ra rin' ni aray rogon, ma aram e kad mel'eged e bin th'abi fel' kanawoen e yafos e chiney, ma ra yag e athap ko yafos ni manemus ngodad u lan e bin beech e fayleng rok Got.—2 Peter 3:11-13; 1 John 5:3.

Boch Ban'en nib Ga' Fan ko Thin rok Got

it-1 665 ¶3

Teliy

I yog Jehovah u daken e pi tapigpig rok ni piyu Israel ndarur folgad rok e ba ‘gelan’rad ma dubrad ni ngar motoyilgad ko thin rok.’ (Jer 6:10; Ac 7:51) Gowa bay ban'en ni ke ning telrad ndab kur rung'aged ban'en. Bay boch e girdi' ni yad ma pag Jehovah ni nge ayuwegrad ni ngar nanged fan e thin rok mar folgad riy, ma boch e danga'. (De 29:4; Ro 11:8) I yog apostal Paul u m'on riy ni bay boch e girdi' nra ur

dake yad boch e Kristiano ni yad ra chel ngar togopuluw gad ko tin riyul', ma yad ra dabuy ni ngar rung'aged e tin riyul' ni bay ko thin rok Got, ma bay ur motoyilgad ko pi tamachib ni googsur ni bochan e "tin ni ir e yad be yim' ni bochan" e yad baadag ni ngar rung'aged. (2Ti 4:3, 4; 1Ti 4:1) Ku rayog ni nge "king" tel be' ni bochan e ke rung'ag ban'en ni yira gin ngay.—1Sa 3:11; 2Ki 21:12; Jer 19:3.

AUGUST 30–SEPTEMBER 5

BOCH E THIN NIB GA' FAN KO THIN ROK GOT | DEUTERONOMY 31-32

"Mu Fil Boch Ban'en u Boch e Fanathin ni Kan Weliy u Reb e Tang ni Bay u Bible"

w20.06 10 ¶18-9

"Mu Ayuweg Gum'irchaeg Ya Nge Yib Madgun Fithingam u Wan'ug"

⁸ U m'on ni yan piyu Israel nga lan fare Nam ni Kan Micheg, ma bay ba tang ni fil Jehovah e thin riy ngak Moses. (Deut. 31: 19) Ma thingari fil Moses e thin ko re tang nem ngak e girdi' nu Israel. (**Mu beeg e Deuteronomy 32:2, 3.**) Gad ra fal'eg i lemnag e verse 2 nge 3, ma be tamilangnag ndabun Jehovah ni ngan mithag fithingan, ara ngan tay ni kaygi pag feni thothup ndab unog. Baadag ni nge urngin e girdi' me nang fithingan! Rib tow'ath piyu Israel ni bochan e i fil Moses ngorad murung'agen Jehovah nge fithingan nrib manigil! N'en ni fil Moses ngorad e gelnag e michan' rorad me pi' e athamgil nga lanin'rad ni bod rogon e waangchal ni ma garbebnag ran' e woldug. Ere uw rogon ni ngad machibgad u reb e kanawo' ni aray rogon?

⁹ Nap'an ni gad ra yan ko machib u mit e tabinaw, ma rayog ni ngad fanayed e Bible rodad ni ngad daged fithingan Got ko girdi' ni aram Jehovah. Rayog ni ngad pied ngorad yu ken e babyor nrib manigil, mad paged boch e video nrib manigil ngar guyed, nge boch ban'en ni bay ko website rodad ni be pining e sorok ngak Jehovah. Nap'an ni gad bay u tabon e maruwel, ara skul, ara nap'an ni gad be milekag, ma rayog ni nge mab e kanawo' ngodad ni ngad weliyed murung'agen nge rarogon e Got rodad. Rayog ni ngad weliyed ngorad murung'agen e pi n'en nrib manigil nra rin' Jehovah ni fan ngodad nge re fayleng ney. Ma nap'an ni yad ra rung'ag murung'agen e pi n'ey ma rayog ni ngar nanged gelngin nri gad ba t'uf rok Jehovah. Nap'an ni gad ra weliy ko girdi' e tin riyul' u murung'agen e Chitamangidad nri gad ba t'uf rok, ma aram e gad be un i tayfan fithingan Got. Gad be gagiyelnag boch ban'en nde riyul' u murung'agen Jehovah ni kan fil ngak boch e girdi'. N'en ni gad ra fil ko girdi' u Bible e aram boch ban'en ni yad ra fil nrayog ni ngari fal'eg lanin'rad.—Isa. 65:13, 14.

w09 5/1 14 ¶14

Ga Be Nang Fan e Pi Fanathin u Bible, Fa?

Ku ma taarebrogonnag e Bible Jehovah nga boch ban'en ndariy e yafos riy. Be yog ni ir e "yoror rok piyu Israel," nge "manaf" rorad, "nge "bangi shield." (2 Samuel 23:3; Psalm 18:2, *BT*; Deuteronomy 32:4) Mang e be yip' fan e re n'ey? Be yip' fan ni Jehovah Got e gubin ngiyal' ni ma par nib mudugil nrayog ni nge pagan'dad ngak ni bod rogon bangi malang nib ga' yang ni

be par u but' nib mudugil ndabiyog ni ngan mithmitheg.

w02 4/1 21 ¶7

**Mu Folwok Rok Jehovah U Nap'an
Ni Ga Ra Chuguliy Pi Fakam**

⁷Amu lemnag fene gel e t'ufeg rok Jehovah u nap'an ni i ngongol ngak piyu Israel. Rib fel' rogon ni i weliy Moses rogon e t'ufeg rok Jehovah ngak e nam nu Israel u nap'an ni fin tabab. Be gaar: "I Somol e i ayuweg yu Israel nde mul, ni bod rogon ba arche' ni eagle ni be fil rogon e changeg ngak fak, ni ma changeg u tan fak nge mul me aw nga daken pon. Yigoo Somol e i pow'iy e girdi' rok i yan." (Deuteronomy 32: 9, 11, 12) Nap'an ni ra fil ba eagle pi fak rogon e changeg ma ra mith mith pon u daken e yod ni be pi' e athamgil nga laniyan' pi fak ni ngar changeggad. Baga' ni bay fare yod u merichilen bangi burey nib tolang, ere nap'an ni chuw reb i fak ko fare yod, ma ra changeg fare matin nib chugur ko fak. Ma faan ra be n'en ni be aw fak nga but' ma ra changeg fare matin nge aw fak nga daken pon. Aram rogon e t'ufeg rok Jehovah ni i ayuweg fare nam nu Israel ni ka fini tabab. I pi' Got fare Motochiyel rok Moses ngak e girdi' rok. (Psalm 78: 5-7) Ma aram me yaliy Got e nam rok, me ayuwegrad u nap'an ni kar magawongad.

**Boch Ban'en nib Ga' Fan
ko Thin rok Got**

w04 9/1 31 ¶11

**Tin Baga'fan ko fare Babyor
ni Deuteronomy**

31:12. Piin bitir e thingara pared u tooben e piilal u nap'an e muulung ma ra athamgilgad ngar motoyilgad nib fel' rogon ma ra filed boch ban'en.

